

POLONISTA W SZKOLE

PODSTAWY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELA POLONISTY

UNIVERSITAS

Książka ma służyć studentom polonistyki, przygotowującym się do praktyk pedagogicznych, egzaminu z metodyki i do pracy w szkole, a także nauczycielom praktykom, szukającym inspiracji i informacji o tym, co w dydaktyce jest konieczną zmianą, a co – przemijającą modą. W niniejszym tomie polonista znajdzie odpowiedzi, jak sprostać wyzwaniom edukacyjnym zarówno w świetle nowej sytuacji w szkolnictwie po reformie, jak i w kontekście zmian w podejściu do szkolnej analizy i interpretacji dzieła literackiego i innych tekstów kultury.

www.universitas.com.pl

Cena 37,00 zł

ISBN 83-242-0204-8

9 798324 02040

Spis treści

WSTĘP

- **Jak uczyć? Nauczyciel wobec koniecznych zmian i przemijających mód** [Anna Janus-Sitarz].....9

CELE EDUKACYJNE, TYPY LEKCJI I METODY NAUCZANIA

- **Cele edukacji polonistycznej** [Ewa Nowak] 15

(Klasyfikacja celów nauczania: 1. Cele ogólne i szczegółowe; 2. Przykładowe formułowanie celów ogólnych w praktyce polonistycznej; 3. Cele poznawcze, kształcące, wychowawcze; 4. Cele operacyjne i nieoperacyjne; Cele nauczania w toku kształcenia; zasady, o których warto pamiętać)

- **Lekcje polskiego – typy i struktura** [Marta Rusek] 27

(O lekcji. Uwagi wstępne; Lekcje polskiego – o potrzebie różnorodności; Typologie i podziały lekcji; Lekcja i cykl; Wskazówki praktyczne, czyli krótki poradnik przed lekcją)

- **Kłopoty z klasyfikacją metod nauczania**
[Stanisław Bortnowski]..... 55

(Metoda, sposób, chwyt; Podziały pedagogiczne; Polonistyczny punkt widzenia; Moda na nowoczesność; Wnioski po przeglądzie; Słownikowy przegląd wybranych metod; Słowniczek chwytów i pomysłów)

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- **Kształcenie językowe. Teoria dla praktyki**
[Jadwiga Kowalikowa]..... 85

(Język, językoznawstwo, dydaktyka języka, kształcenie językowe; Kształcenie językowe na tle kształcenia ogólnego; Kształcenie językowe w świetle „Podstawy programowej”; Istota kształcenia językowego, cele, nazwa; Rama dydaktyczna kształcenia językowego; Czynniki determinujące charakter kształcenia językowego; Kształcenie językowe a gramatyka; Wymiary funkcjonalności w dydaktyce języka i w nauczaniu szkolnym; Model działań doskonalących umiejętność tworzenia wypowiedzi pisanej: 1. Próba definicji nabywanego gatunku, 2. Porównanie definicji „roboczej” z definicją słownikową, 3. Przywoływanie przykładów, czyli gotowych tekstów, reprezentujących ćwiczoną formę wypowiedzi, 4. Konfrontacja zebranych i wstępnie zaakceptowanych przykładów z definicją gatunku, w celu wskazania zarówno zgodności, jak i rozbieżności, 5. Tworzenie tekstów własnych reprezentujących przyswajaną i ćwiczoną formę wypowiedzi, 6. Prezentacja napisanych wypowiedzi i ocena ich poprawności, 7. Wprowadzenie poprawek i ewentualnie zredagowanie wypowiedzi „wzorcowej”)

KSZTAŁCENIE ŚWIADOMEGO ODBIORU DZIEŁA LITERACKIEGO

- **Lektury w stanie podejrzenia** [Stanisław Bortnowski]... 139

(Raport z przeszłości: polonistyka naiwna; Prymitywizm i bluźnierstwa; Prawa odbioru; Etos na stos; Bryki, bryki, bryki; Co robić?; Statystyki nieczytania)

- **Zabawa jako wprowadzenie do rozumienia tekstu literackiego** [Ewa Nowak] 159

(Czym jest zabawa?; Znaczenie zabawy w rozwoju osobowości dziecka; Propozycje autora – zabawa w tekście; Propozycje nauczyciela – zabawa z tekstem)

- **Poststrukturalne kierunki badawcze w szkolnej praktyce polonistycznej, czyli o związkach teorii literatury i metodyki**
[Joanna Hobot]..... 173

(Związki teorii literatury i metodyki; Synchronia i diachronia; Intertekstualność i dekonstrukcja – szanse i zagrożenia; Obrona żarliwości; Poststrukturalizm „za” i „przeciw” – raz jeszcze)

- **Hermeneutyka jako metoda interpretowania tekstów poetyckich** [Anna Pilch] 191

(Strategie interpretacyjne; Sens i zrozumienie; Hermeneuta jako tłumacz tekstów; Hermeneutyczne interpretacje poezji współczesnej)

- **Konteksty kulturowe w dydaktyce literatury**
[Witold Bobiński]..... 217

(Integracyjny charakter przedmiotu; Kształcenie kontekstowe; Wartość, funkcja metodyczna i dziedzina kontekstu; Konteksty a zasady kształcenia; Próby definiowania. Kontekst zły i dobry; Konteksty a integracja; Konteksty w praktyce szkolnej; Konteksty na lekcjach literatury – przykłady)

EWALUACJA, KONTROLA I OCENA

- **Komu potrzebne jest ocenianie? Wokół ewaluacji osiągnięć ucznia** [Anna Janus-Sitarz]..... 241

(Szkoła przyjazna uczniom a kontrola; System oceniania zewnętrznego; Cele wewnętrznej przedmiotowej systemu oceniania; Ocena szkolna; System kontroli i oceniania w planie dydaktycznym polonisty)

- **Zasady sprawdzania wypracowania szkolnego.**
Wprowadzenie do tematu [Maria Madejowa] 263

(Kształcenie sprawności pisania; Wypracowanie szkolne – próba definicji; Projekt modelu sprawdzania wypracowań szkolnych; Funkcje poprawy prac pisemnych)

POLONISTYKA SZKOLNA W DOBIE MEDIÓW

- **Szkoła i polonistyka w społeczeństwie informacyjnym**
[Anna Biernacka] 275

(Społeczeństwo przemysłowe a społeczeństwo informacyjne; Szkolne kształcenie i wychowanie w sytuacji zagrożenia; Szkoła w społeczeństwie informacyjnym – drogi wyjścia: 1. Telenauczanie, 2. Uczeń – rodzic – nauczyciel w szkole społeczeństwa informacyjnego, 3. Zadania szkoły; Kształcenie polonistyczne ku społeczeństwu informacyjnemu: 1. Kształcenie twórczości, 2. Kształcenie polonistyczne z wykorzystaniem narzędzi społeczeństwa informacyjnego, 3. Komputerowe wspomaganie pracy nauczyciela polonisty, 4. Nowe niebezpieczeństwa i zagrożenia)

- **Polonista polimedialny** [Wojciech Strokowski] 297

(Dlaczego polimedialny?; Różne znaczenia mediów; Co to znaczy polimedialny?; Medialny, multimedialny, polimedialny; Media a polonista; Wykorzystanie informacji; Edukacja medialna; Cele edukacji medialnej; Język mediów; Aksjologia mediów i kultury masowej; Prasa; Fotografia; Radio i edukacja muzyczna; Telewizja; Film; Urządzenia audio; Urządzenia video; Komputer – urządzenie multimedialne)